

Jari Koskiniemi ja Sakari Anttila

Yhteisöllisyyden luominen visailutoiminnan kautta

Yhteistoimintaa Suomeen muuttaneille ukrainalaisille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi AMK

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

29.4.2024

Tekijä	Jari Koskiniemi & Sakari Anttila
Otsikko	Yhteisöllisyyden luominen visailutoiminnan kautta
Sivumäärä	27 sivua + 1 liite
Aika	29.4.2024
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Lehtori Katja Ihamäki Lehtori Heli Määttänen
<p>Helmikuussa 2022 Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, minkä seurauksena Suomeen on majoitettu suuri määrä ukrainalaisia sotaa paenneita. Erilaiset organisaatiot ovat keskittäneet toimintaansa ukrainalaisten auttamiseen ja kotouttamiseen. Yksi näistä on Kaivo Espoo ry, joka toimi opinnäytetyömme työelämäkumppanina. Opinnäytetyömme kehittämistehtävä oli ukrainalaisten auttaminen yhteisöllisyyden tukemisen keinoin. Tätä edistääksemme järjestimme Kaivo Espoo ry:n tiloissa tietovisoja.</p> <p>Yhteisöllisyys on merkityksellinen tunne vastavuoroiseen ihmissuhdeverkostoon kuulumisesta. Sosiaalipedagogiikassa toiminnallisuudella on merkitystä yhdessä kokemisen ja henkilöllisen kasvun vuoksi. Kansalaistoiminnalla voi edistää kotoutumista ja yhteisöllisyyttä. Valitsimme keinoksi tietovisailun, koska yhteisöllisyyttä voi rakentaa yhteistoiminnan avulla. Visailutoiminnassa on matala osallistumiskynnys, ja Kaivossa oli tarve järjestelyille toiminnalle.</p> <p>Järjestimme viisi visailukertaa, johon osallistui keskimäärin seitsemän ukrainalaista. Kysymykset olivat monipuolisia ja sisälsivät huumoria sekä kulttuuria. Lisäksi niillä haluttiin herättää mielenkiintoa uutta asuinmaata kohtaan. Yhdellä visailukerralla oli noin 15 kysymystä, ja sen kokonaiskesto oli noin 40 minuuttia.</p> <p>Yhteisöllisyyden kokonaisvaltaista syntymistä on vaikea mitata käsitteen määritelmän mukaisessa laajuudessa. Varsinaisen yhteisöllisyyden luomisen sijaan onnistuimme luomaan edellytyksiä yhteisöllisyyden syntymiselle. Yhteisöllisyyttä edistimme lisäämällä Kaivon kävijöiden yhteistoiminnallisuutta ja heidän välistään kommunikaatiota. Merkittävää oli se, että visojen aikana tilassa vallitsi positiivinen ilmapiiri, ja onnistuimme edistämään kävijöiden hyvinvointia. Osa ukrainalaisista osallistui useampaan kertaan, jolloin osallistujat voivat helpommin tutustua toisiinsa. Visoja toivottiin lisää, minkä perusteella visailuja tai vastaavaa toimintaa voisi hyödyntää jatkossakin. Visoja voi järjestää muillekin kohderyhmille kontekstin mukaan.</p>	
Avainsanat	yhteisöllisyys, kansalaistoiminta, pakolaisuus, tietovisailu

Author	Jari Koskiniemi & Sakari Anttila
Title	Utilizing quizzes in communality-building
Number of Pages	27 pages + 1 appendix
Date	29 April 2024
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Instructors	Katja Ihamäki, Senior Lecturer Heli Määttänen, Senior Lecturer
<p>In February 2022, Russia invaded Ukraine, resulting in many Ukrainian war refugees being accommodated in Finland. Consequently, various organizations shifted their focus to assisting and integrating Ukrainian refugees. One of these is a voluntary organization named Kaivo Espoo ry which served as our working life partner. Our thesis project's goal was to support Ukrainians through communality-building activities. To achieve this, we organized trivia quizzes at the premises of Kaivo Espoo ry.</p> <p>Communality is a meaningful sense of belonging to a reciprocal network of relationships. In social pedagogy, the significance of an activity lies in shared experiences and personal growth. Citizen participation can promote integration and community. We chose trivia quizzes as an instrument to achieve communality-building which can be enhanced through co-action. Moreover, trivia activities have a low participation threshold. Also, there was a need for organized activities at Kaivo.</p> <p>We organized five trivia sessions with an average of seven Ukrainian participants in each one. The questions were diverse, incorporating humor and culture with an aim to generate interest in their new country of residence. Each trivia session consisted of approximately 15 questions and lasted roughly 40 minutes.</p> <p>Measuring the comprehensive emergence of communality is challenging within the scope of the concept's definition. Instead of creating actual communality we managed to create conditions conducive to its development.</p> <p>We promoted communality-building by fostering collaboration and communication among Kaivo visitors. It was significant that a positive atmosphere prevailed during the quizzes, and we succeeded in enhancing the well-being of the participants. Some Ukrainians attended multiple sessions, which facilitated their interactions and getting to know each other. There was a desire for more trivia quizzes, indicating the utility of organizing similar activities in the future. Depending on the context, quizzes or similar activity-based events could be arranged for other target groups as well.</p>	
Keywords	communality, citizen participation, refugee, quiz

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kaivo Espoo ry	2
3	Pakolaisuus ja ukrainalaiset sotaa paenneet Suomessa	3
4	Kansalaistoiminta	6
5	Yhteisöllisyys	8
5.1	Yhteisöllisyyden tunnusmerkkejä	8
5.2	Yhteisöllisyys työvälineenä	9
5.3	Osallisuutta yhteisössä	10
5.4	Toiminnallisuus yhteisöllisyyden tukena	12
6	Tutkimuseettiset kysymykset	13
7	Toteutus	14
7.1	Visailukysymysten aihealueet	15
7.2	Visailukerran kulku	16
7.3	Toimintakertojen kuvaukset	17
7.4	Palaute	19
8	Arviointi	20
9	Pohdinta	21
	Lähteet	24
	Liitteet	
	Liite 1. Esimerkkejä tietovisakysymyksistä	

1 Johdanto

Opinnäytetyömme keskiössä on Venäjän Helmikuun 2022 hyökkäyksen takia sotaa paenneiden ukrainalaisten auttaminen yhteisöllisyyden tukemisen keinoin. Suomalaisilla on halu auttaa ukrainalaisia ja yksi merkittävä keino on kotoutumisen tukeminen, jota eri organisaatiot järjestävät (Sisäministeriö). Kotouttava toiminta on itseisarvo sen takia, että siinä autetaan hädän keskellä olevia ihmisiä. Lisäksi autettavat voivat olla paremmin osana yhteiskuntaa ja heille välittyy suomalaisten halu auttaa.

Tässä työssä käytämme ukrainalaisista tilapäisen suojelun alaisista henkilöistä myös sanaa pakolainen. Kehittämistehtävänä on rakentaa yhteisöllisyyttä ukrainalaisten pakolaisten keskuuteen Kaivo Espoo ry:ssä. Tämän saavuttamiseksi järjestämme tietovisailuja. Tietovisailu on sopiva tapa tuottaa Kaivon tarvitsemää järjestettyä toimintaa. Siinä yhdistyy toiminnan matalakynnyksellisyys sekä visakysymyksien tarjoama tieto nykyisestä asuinmaasta. Kysymykset voivat herättää mielenkiintoa uutta asuinmaata kohtaan. Työstämme Kaivo ja muut toimijat voivat saada mallin, jota hyödyntämällä he voivat itse jatkossa järjestää samankaltaista toimintaa.

Työssämme yhteisöllisyys liittyy vahvasti yhteistoiminnallisuuteen sekä kansalaistoimintaan. Yhteinen toiminta tarjoaa lisäksi vertaistuen ja sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistumisen. Keräämme osallistujilta palautetta visailuista, jotta saamme tietoa toiminnan vaikuttavuudesta. Olemme kiinnostuneita siitä, voiko visailutoiminta herättää mielenkiintoa vastaavaan toimintaan sekä herättää intressejä yhteisön tai yhteiskunnan jäsenyyden vahvistumiselle.

Bournerin & Heathin (2014) tutkimuksessa otettiin selvää siitä, miten visailua voi käyttää oppimista tukevana pedagogisena työvälineenä tilanteessa, missä kaksi opiskelijajoukkuetta kilpaili keskenään. Lisäksi tavoitteena oli ennaltaehkäistä osa-aikaisten opiskelijoiden sosiaalista ja älyllistä eristäytymistä fasilitoimalla ystävyyttä. (Bourner & Heath 2014: 105.)

Tulosten mukaan visailu auttoi osallistujia tutustumaan toisiinsa, tarjoten stimuloivan ja hauskan yhteisen kokemuksen, jonka aikana naurettiin paljon. Osallistujien eläväinen keskustelu, jossa mietittiin mahdollisia vastauksia, lisäsi oppimista ja yhteistä työpäystä. Visailu auttoi osallistujia oppimaan paljon tietoa ympäristöstä, lisäksi kielitaidon

puute ei ollut esteenä osallistumiselle. Visailussa ilmapiiri on yhteistyöhön suuntautuvaa, toisia autetaan ja tuetaan ja apua myös vastaanotetaan. Kaikille osapuolille kilpailullisuus ei ollut mieluisaa oppimisympäristön kannalta. (Bourner & Heath 2014: 108.)

Tulosten pohjalta visaa olisi voinut muokata tekijöillä, joiden avulla visailua voi assosoida enemmän hauskanpitoon. Tätä voi edistää esimerkiksi muokkaamalla sisustusta ja yhteistä tilaa visailulle sopivammaksi sekä joukkueiden itse keksimillä nimillä. (Bourner & Heath 2014: 109.)

2 Kaivo Espoo ry

Kaivo Espoo ry perustettiin vuonna 2012. Se on voittoa tavoittelematon yleishyödyllinen yhdistys, jossa työskentelee eri ammattialojen edustajia. Yhdistyksen tavoitteena on parantaa heikoimmassa asemassa olevien hyvinvointia tarjoamalla heille tukea ja apua. He haluavat edistää eri elämäntilanteissa olevien ihmisten sosiaalista asemaa, osallisuutta ja hyvinvointia. (Kaivo Espoo ry.)

Kaivo Espoo ry on kohtaamispaikka, joka tarjoaa myös ruoka-apua. Kaivon mukaan tärkeää on yhteenkuuluvuuden tunne eli tuntemus yhteisöön kuulumisesta. Kaivo on yhteisö, joka toimii pakolaisuuden vaiheissa emotionaalisenä suojana. Tähän kuuluu merkityksellisyyden kokemuksen, osallisuuden sekä mielekkään vapaa-ajan mahdollistaminen ja yksinäisyyden lievittäminen. Tällä hetkellä se keskittyy Ukrainasta sotaa paenneiden auttamiseen ja tukemiseen. Heillä on kahvila, jossa ihmiset voivat vapaasti seurustella ja kahvitella. Kaivo tarjoaa kieliryhmiä suomen kielestä kiinnostuneille. (Kaivo Espoo ry².)

Kaivo Espoo ry:n työntekijän mukaan Kaivo toimii laajalti vapaaehtoisen työvoiman avulla. Hän kertoi, että Kaivossa ukrainalaiset saavat apua lomakkeiden täyttämiseen sekä ohjausta liittyen uuteen maahan asettumiseen. Lisäksi ukrainalaiset kävijät auttavat tilanteen mukaan.

Kaivo Espoo ry on Sininauhaliiton jäsenyhteisö. Sininauhaliitto on yleishyödyllinen järjestö, jonka toiminta perustuu heikossa asemassa olevien ihmisten auttamiseen eri järjestöjen ja kansalaistoiminnan muodossa. Sininauhaliitto auttaa jäsenyhteisöjään kouluttamalla, ohjaamalla ja järjestämällä tapahtumia. (Sininauhaliitto.)

Helsingin Sanomien artikkelissa eräs kävijä kuvailee suhdettaan Kaivoon: ”Ruoka-apu ei ole ainut syy, miksi tänne tullaan. Kaivoon tullaan ennen kaikkea keskustelujen, kahvilan ja hyvän tunnelman takia. Kun tänne tulee, tuntuu, että täällä on perhe”. Kaivon palveluvastaava Petra Rahikaisen mukaan Kaivon tavoitteena on tarjota saman katon alla monipuolisesti erilaisia palveluita, jotka ovat ajankohtaisia ukrainalaisille. (Nyman 2022.)

Saimme kuulla Kaivo Espoo ry:stä oppilaitoksemme kautta. Se herätti mielenkiintomme auttaa ukrainalaisia tilapäisen suojelun alaisia henkilöitä ja päätimme tehdä opinnäyte-työmme heidän hyväkseen. Teimme vierailun Kaivo Espoo ry:n tiloihin ja kävi ilmi, että säännölliselle ohjatulle toiminnalle on tarvetta. Koimme, että tiloihin tarvitaan lisää mielekästä ihmisten välistä kanssakäymistä. Yhteisen tekemisen järjestäminen sopi mielestämme Kaivon arvoihin ja tavoitteisiin. Toimme ideamme tietovisailutoiminnan järjestämisestä esiin, ja se sai Kaivon työntekijöiden keskuudessa kannatusta.

Saimme Kaivolta vapaaehtoisten tulkkausapua visailukertoihin ja palkintoja visailuihin. He kertoivat, missä toimintaa kannattaa mainostaa, jotta asiakkaat todennäköisimmin huomasivat mainoksen. Mainoksen valmistettuaamme Kaivo julkaisi sen sosiaaliseen mediaan.

3 Pakolaisuus ja ukrainalaiset sotaa paenneet Suomessa

Pakolainen on henkilö, jolle valtio on myöntänyt turvapaikan. Turvapaikanhakija saa pakolaisstatuksen, jos hänelle myönnetään turvapaikka. Perusteluja turvapaikan hakemiseen on muun muassa sodan pakeneminen, turvattomuus tai vaino. (Sisäministeriö².)

Kotoutumisen prosessi sisältää erilaisia tuntemuksia, jotka voivat olla keskenään ristiriidassa. Tuntemukset voivat vaihdella esimerkiksi pelon, koti-ikävä ja kiitollisuuden välillä. Uuteen maahan kotoutuminen vaatii kykyä muutokseen sekä sopeutumista uuteen tilanteeseen, myös vastaanottavalta yhteiskunnalta. Kotoutuminen voi esimerkiksi yksilöstä riippuen kestää useita vuosia. Tässä haastavassa prosessissa kotoutujan mielen-terveyttä edistää hyvät ihmissuhteet, sosiaaliset taidot sekä lähtömaan ja kohdemaan erilaiset ryhmät. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Uuteen maahan sopeutumista voidaan kuvata kolmivaiheisena prosessina. Saapumisvaiheessa ihminen altistuu uusille olosuhteille, mikä voi herättää erilaisia tunteita, kuten

hämmennystä, avuttomuutta ja vierautta. Kohtaamisvaiheessa kiinnitetään huomiota uuden maan olosuhteisiin ja verrataan niitä kotimaahan. Taakse katsomisen vaiheessa yksilö omaksuu uuden ja vanhan kulttuurin piirteistä itselleen sopivan kokonaisuuden. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Venäjän hyökkäyksen takia miljoonat ukrainalaiset ovat joutuneet jättämään kotinsa ja hakemaan turvapaikkaa EU:sta ja naapurimaista. Maaliskuussa 2022 EU aktivoi tilapäistä suojelua koskevan direktiivin. Sitä käytetään poikkeustilanteissa, joissa vaaditaan paljon maahanmuuttoa. Tarkoitus on tarjota kollektiivista ja välitöntä suojelua pakeneville henkilöille kohdistamatta painetta EU:n kansallisiin turvapaikkajärjestelmiin. (Eurooppa-neuvosto 2023.) Direktiivin turvin ukrainalainen henkilö voi tulla EU-alueelle ilman motiivin osoittamisen tarvetta, kunhan hänellä on ukrainalainen passi (Söderling 2022: 7–8).

Tilapäisen suojelun alainen henkilö on oikeutettu esimerkiksi oleskelulupaan, sosiaalivastuuseen, lääkintäapuun, työmarkkinoille pääsyyn, asuntoon ja lasten koulunkäyntiin. Tilapäinen suojelu ei estä pakolaisaseman hakemista. (Eurooppa-neuvosto 2023².) Tilapäisen suojelun alaisella henkilöllä on oikeus oleskelulupaan vuodeksi kerrallaan, minkä jälkeen tulee hakea jatkolupaa (Söderling 2022: 9).

Alhon & Erosen ym. laatiman sisäministeriön (2022) katsauksen mukaan ukrainalaisista tulee muodostumaan iso maahanmuuttajaryhmä Suomessa. Ukrainasta paenneilla ei välttämättä ole enää kotia Ukrainassa. Paenneilla ukrainalaisilla on puutteita Suomea koskevasta tiedosta ja harvalla on henkilökohtaisia kontakteja suomalaisiin. Näin ollen ukrainalaisten ääni on saatava kuuluville suomalaisessa yhteiskunnassa ja päätöksenteossa, joka heitä koskee. (Alho & Eronen & Paljakka & Penttilä & Simonen & Välimäki & Väyrynen 2022: 5.)

Helsingin Sanomien artikkelissa Kaivon palveluvastaava Rahikaisen mukaan heidän seuraava tärkeä prioriteettinsa olisi saada järjestettyä nuorisolle suunnattua ohjelmaa ja suomen kielen opetusta sitä haluaville. Moni Suomeen tullut ukrainalainen haluaisi oppia suomea, mutta kaikki eivät ole mahtuneet kursseille. (Nyman 2022.)

Vierailullamme Kaivossa eräs työntekijä kertoi, että osa Kaivon kävijöistä voisi hyötyä mielenterveyttä tukevista palveluista, esimerkiksi sodan traumojen takia. Lisäksi hän sanoi, että viranomaispalveluiden vastaanottaminen on osalle haastavaa, koska Ukrainassa ei luoteta viranomaisiin samalla tavalla kuin Suomessa.

Buchcikin & Kovachin & Adedejin (2023) tutkimuksessa esitellään Saksassa olevien ukrainalaispakolaisten mielenterveyden tilaa sekä hyvinvointia. Ukrainalaispakolaiset vastasivat kyselyyn kasvotusten ja netissä. Tutkimukseen osallistui 304 henkilöä, joista naisia oli 204. 46,4 prosenttia naisista ja 20 prosenttia miehistä kärsi vakavasta henkisestä ahdingosta. Kerätyn tiedon mukaan lievän masennuksen ja ahdistuksen oireita raportoivat miehistä 46,4 prosenttia ja naisista 43,4 prosenttia. Toisaalta noin 45 prosenttia naisista ja 26 prosenttia miehistä kertoivat kärsivänsä keskivaikeista tai vakavista oireista. Ukrainalaispakolaisten mielenterveyden oireet johtuvat laajalti sodan aiheuttamista traumaattisista kokemuksista. (Buchcik & Kovach & Adedeji 2023: 2–7.)

Maahanmuuton osalta olennaisia lakeja ovat esimerkiksi ulkomaalaislaki sekä laki kotoutumisen edistämisestä (Sisäministeriö³).

Ulkomaalaislain ”tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa”. Lain tarkoituksena on lisäksi ”edistää hallittua maahanmuuttoa ja kansainvälisen suojelun antamista ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia kunnioittaen sekä ottaen huomioon Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset.” (Ulkomaalaislaki 301/2004 §1.) Lakia sovelletaan Ulkomaalaisen maahantuloon, maastalähtöön sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa sovelletaan tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä.” (Ulkomaalaislaki 301/2004 §2).

Kotoutumislain ”tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan”. Lisäksi lain tarkoituksena on ”edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.” (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010 §1.) Laissa kotoutumisella tarkoitetaan ”maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen”. Laissa kotouttamisella tarkoitetaan ”kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla”. Sosiaalisella vahvistamisella laissa tarkoitetaan ”sosiaalisella vahvistamisella maahanmuuttajalle suunnattuja toimenpiteitä hänen elämäntaitojensa parantamiseksi ja syrjäytymisensä ehkäisemiseksi”. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010 §3.)

4 Kansalaistoiminta

Kansalaistoiminta on ihmisen aktiivista toimintaa, yhteiseksi hyväksi, yhdessä toimien ja itsestä ulospäin. Itsestä ulospäin oleva toiminta on sellaista, missä ei tehdä suoraan ihmisen lähipiiriin, kuten perheen ja työyhteisön, eteen töitä. Kansalaistoimintaan sisältyy tunnusmerkkejä, joista yksi on se, että ihminen käyttää haluamansa kokoista työpanostaan, mikä tuo konkretiaa. Jos henkilö työpanoksellaan myötävaikuttaa tapahtuman toteutumiseen, silloin hän osallistuu kansalaistoimintaan. Yhdessä tekemisen tunnusmerkin täyttävä kansalaistoiminta on sellaista, jossa toimitaan yhdessä. Kansalaistoiminta on usean henkilön yhteinen panos, mitä voi tehdä tosin individuaalisesti. Kaikki yhteinen toiminta, rekisteröity tai rekisteröimätön voi olla kansalaistoimintaa. (Harju 2003: 10–11.)

Kansalaistoiminta perustuu sisäiseen haluun osallistua ja toimia. Sitä ei tule motivoida esimerkiksi korvauksilla tai kannustimilla. Näitä motivaation lähteitä voivat olla esimerkiksi kiinnostus kyseistä asiaa kohtaan, halu saada kokemuksia, halu vaikuttaa, vaihtelun halu, halu auttaa sekä halu oppia. Monelle tärkein motivaatio on uusien ystävien saaminen sekä luonteva uusien sosiaalisten suhteiden solmiminen. (Harju 2003: 39–41.)

Saksassa onkin huomattu, että paikallisella kansalaistoiminnalla on tärkeä rooli pakolaisten integraation edistämisessä. Alueilla, joilla on paljon kansalaistoimintaa, pakolaisilla on selvästi enemmän kontaktia saksalaisiin, he ovat tyytyväisempiä elämäänsä ja he osaavat saksan kieltä paremmin. Kontakti paikallisiin ja kielitaito on tärkeä perusta onnistuneelle sopeutumiselle yhteiskuntaan. (Barreto, César & Berbée, Paul & Gallejos Torres, Katia & Lange, Martin & Sommerfeld, Katrin 2022: 169–170.)

Aktiiviseen kansalaisuuden edellyttämiä taitoja voi oppia ja harjoitella kansalaistoiminnassa (Harju 2003; 103). Kansallistoiminnassa tehtävät aktiviteetit ylläpitävät mielen virkeyttä sekä toimintakykyä ja ehkäisevät syrjäytymistä (Harju 2003: 136).

Sen lisäksi Eskelisen & Rynänen (2021) mukaan kansalaistaitojen kehittyminen on sidoksissa myös siihen tilaan, jossa kansalaistoimintaa tapahtuu. Tilalla, jossa kansalaistoimintaa tapahtuu, on monitahoinen merkitys. Oman tilan ylläpitäminen sekä siellä

ajanvietto kannustaa ihmistä toimintaan. Oma tila on otollinen ympäristö keskenään erilaisten ihmisten kohtaamiselle, mistä voi syntyä uutta toimintaa. Kansalaistoiminnan keskiössä oleva oma tila on joillekin toiminnan edellytys. Toiminnan tilan on tärkeää ”tuntua omalta”. Artikkelissa mainitaan, että kansalaistoiminta voi myötävaikuttaa yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumiseen. Kansalaistoiminta mahdollistaa demokraattisen kansalaisuuden taitojen oppimista. (Eskelinen & Ryyänen 2021: 31, 36.)

Kansalaistoimintaa on hyvä tehdä sillä periaatteella, että jokainen on haluttu, tärkeä ja arvokas. Vähempikin panostus ja osaaminen on arvokasta. Innostuksen sammumisen estämiseksi kansalaistoimintaan osallistutaan omilla ehdoilla, välttämällä muiden määrittämiä rajoja ja vaateita. Hyvää motivaatioperustaa voi ylläpitää hyvällä toiminnan suunnittelulla ja johtamisella, uusien asioiden oppimisen mahdollistamisella, miellyttävällä yhdessäololla sekä kannustamisella ja kiittämisellä. (Harju 2003: 41–42.)

Kansalaistoiminnan pohjana on ihmisryhmän yhteinen intressi tai heitä yhdistävä idea. Harju ennakoii, että tulevana vuosina kansalaistoiminnalla on tärkeä rooli yhteisöllisyyden synnyttämisessä ja vahvistamisessa. Perinteisesti kansalaistoiminnan ytimessä ovat toiminnalliset yhteisöt. (Harju 2003: 89.) Moderni yhteiskuntarakente, missä ei eletä paikallissidonnaista elämää, on vähentänyt yhteisöllistä kansalaistoimintaa (Harju 2003: 87). Toisaalta osa kansalaistoiminnasta häviää luonnollisesti, koska ajan tarpeet muuttuvat (Harju 2003: 88).

Hakoköngäs (2018) kuvaileekin omaehtoisen kansalaistoiminnan olevan väylä monimerkitykselliseen elämään, vuorovaikutukselliseen yhteisöön sekä toimijuuteen. Omaehtoisella kansalaistoiminnalla voidaan tuoda ihmisten elämään lisää iloa, toivoa, tunnistusta, yllätyksiä ja toisaalta turvaa sekä rutiineja. Sen avulla yksinäisyys vähenee, ongelmia ratkaistaan, maailmaan vaikutetaan ja unelmia toteutetaan. Nykyaikaisen kansalaistoiminnan ammattilainen edistää erilaisten ihmisten kohtaamista sekä saattaa heitä yhteiseen toimintaan. Kansalaistoiminnassa ei keskitytä ihmisten diagnooseihin, vaan kykyihin ja vahvuuksiin. (Hakoköngäs 2018: 11–12.)

Edellä mainitut ominaisuudet kansalaistoiminnassa ovat saavutettavissa, kun yhteisö on vieraanvarainen sekä se antaa uudelle tulokkaalle tilaa. Ihmisten yhteistoiminnassa ryhmäprosessin ohjaaminen on tärkeää. Tähän lukeutuu riskien ennakointi ja hallinta, selkeät säännöt, haastaviin tilanteisiin puuttuminen, vertaisoppiminen sekä itsesääätely. Hyvä kansalaistoiminnan koordinointi ei ole rakenteiden pakottamista toiselle, vaan vapaaehtoistyön tekijän toimintaa mahdollistetaan. Tämä vaatii sietokykyä muutokselle ja vivahteiden havaitsemista. (Hakoköngäs 2018: 13–14.)

5 Yhteisöllisyys

Leila Mahmoudi Farahani (2016) esittelee Sarasonin (1974) määritelmän yhteisöllisyydelle. Sarasonin mukaan yhteisöpsykologiassa käsite yhteisöllisyys määritellään kokeemukseksi siitä, että on osa helposti saatavissa olevaa vastavuoroista ihmissuhteiden verkostoa (Mahmoudi Farahani 2016: 363). Puolestaan Paasivaaran & Nikkilän (2010: 11) mukaan yleiskäsitteenä yhteisöllisyys tarkoittaa henkilöiden välistä yhteistyötä ja erilaisia yhteistyömuotoja.

Välttämättömäksi yhteisöön kuulumisen tekee se, että yksilö voi tuntea itsensä voimakkaaksi ja kykeneväksi ainoastaan ryhmässä, yhteisössä tai yhteiskunnassa (Paasivaara & Nikkilä 2010: 21). Ihmisellä on luontainen kaipuu yhteisöllisyyteen. Yhteisöllisyyteen kuuluu yhdessä tekeminen ja oleminen, henkilökohtaisesti merkitykselliset suhteet, kanssakäyminen, luottamus sekä yhteenkuuluvuus. (Paasivaara & Nikkilä 2010: 11.)

5.1 Yhteisöllisyyden tunnusmerkkejä

Paasivaara & Nikkilä kertoo kirjassaan (2010) Nivalan (2008) ajatuksista liittyen yhteisön luokitteluun. Nivalan mukaan yhteisöt voidaan luokitella kolmeen luokkaan. Muodollinen yhteisö tarkoittaa esimerkiksi rekisteröityä yhdistystä, joka voi olla olemassa ilman jäsenten kokemaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Toiminnallinen yhteisö pohjautuu jäsenten väliseen vuorovaikutukseen sekä yhteisöön kuulumisen kokemukseen. Esimerkiksi kansalaisliikkeet ovat toiminnallisia yhteisöjä. Symbolisen yhteisön jäsenet jakavat samanlaisen aatteellisen ajatusmaailman. Tällöin sen jäsenyys perustuu nimenomaan aatteen sisäistämiseen, mikä edellyttää aatteeseen sitoutumista. (Paasivaara & Nikkilä 2010: 10.)

Leila Mahmoudi Farahani esittelee artikkelissaan (2016) McMillanin ja Chavisin (1986) tutkimusta, jonka mukaan yhteisöllisyys koostuu neljästä osasta. Ensimmäiseksi he mainitsevat jäsenyyden, eli tuntemuksen siitä, että kuka kuuluu ja kuka ei kuulu yhteisöön. Toiseksi he mainitsivat vaikuttamisen, eli kyvyn ilmaista ja vaikuttaa ryhmässä. Ryhmän vaikutusta sen jäseniin tarvitaan, jotta yhtenäisyys ryhmässä toteutuu, eli vaikutusta voi tapahtua kahteen suuntaan. Kolmanneksi he mainitsivat integroitumisen eli yhdentymisen sekä tarpeiden täyttymyksen. Tätä kuvataan tuntemuksena siitä, että ryhmän jäsenet tulevat palkituksi ja jotkut tarpeet tulevat tyydytetyiksi yhteisön jäsenyyden kautta. Neljänneksi he mainitsivat jaetut emotionaaliset yhteydet. Tällä tarkoitetaan

yhteisön jäsenten yhteistä historiaa, johon lukeutuu heidän välisensä vuorovaikutuksen laajuus ja laatu. (Leila Mahmoudi Farahani 2016: 363.)

Paasivaara & Nikkilä (2010) puolestaan esittää Brintin (2001) kuvailua tiiviin yhteisön ominaisuuksista. Tiiviistä yhteisöstä voidaan käyttää nimitystä Gemeinschaft-yhteisö. Brintin (2001) mukaan nämä yhteisöt jakavat muutamia ominaisuuksia. Niiden koko on pienehkö ja heillä on rituaalinomaisia tapahtumia. He kokevat samankaltaisuutta ainakin jollain tasolla sekä jäsenten väliset sosiaaliset suhteet ovat tiiviitä. Yhteisöllisyys näkyy ja vaikuttaa jäsentensä arjessa. He ovat suhteellisen yksimielisiä siitä, mikä on oikein ja väärin. (Paasivaara & Nikkilä 2010: 10.)

Paasivaara & Nikkilä (2010) kuvaavat Renshawin (2002) näkemystä yhteisön mahdollisista ongelmista. Renshawin mukaan aktiivisesti toimivat ja vahvat yhteisöt eivät automaattisesti edistä jäsentensä hyvinvointia. Yhteisö voi joskus kontrolloida ja tukahduttaa jäseniään. Yhteisön tarkoituksena voi vahingoittaa ympäristöä tai muita ihmisiä, mistä toimii esimerkkinä erilaiset ääriliikkeet. (Paasivaara & Nikkilä 2010: 10.)

5.2 Yhteisöllisyys työvälineenä

Sosiaalipedagogisessa työssä tärkeä työväline ja tavoite on luoda ihmisten välille suhteita sekä auttaa ihmisiä liittymään ja palaamaan yhteisöihin, joita heidän ympärillään on. Myös uusien yhteisöjen muodostumisen tukeminen on tärkeää. Tämä onnistuu mahdollistamalla yhteistoimintaa ja tukemalla toimintaan mukaan lähtemistä. (Nivala & Ryyänen 2019: 204.)

Yhteisöllisessä toiminnassa tulee kiinnittää huomiota osallistujien vuorovaikutukseen, jotta toiminta tukee jokaisen osallistujan kasvua tarkoituksenmukaisesti. Sosiaalipedagogiikassa yhteisö ymmärretään oppimisen ja kasvun kannalta sopivaksi ympäristöksi. Yhteisökasvatuksellista otetta voidaan pitää vastavoimana yksilöllisyyttä korostavaa maailmaa vastaan. Yhteisökasvatuksella pyritään edistämään yhteistoimintaa ja osoittamaan ihmisten välistä keskinäistä riippuvuutta. (Nivala & Ryyänen 2019: 204.)

Lisäksi Tiittasen & Turjamaan tutkimuksen (2022) mukaan yhteinen toiminta lisää sosiaalista pääomaa. Tutkimuksessa eräs vapaaehtoinen osallistuja kuvaa itseään ujoksi henkilöksi, joka mielellään vain katsoo muiden toimintaa. Kuitenkin yhteinen laulutoiminta vie mukaan, koska kiva ryhmä rohkaisee osallistumaan. Siirtyminen katsojasta aktiiviseksi tekijäksi tarvitsee kuitenkin aikansa, esimerkiksi kaksi viikkoa. (Tiittanen & Turjamaa 2022: 4.)

Puolestaan Aron (2011) mukaan klassisessa sosiologiassa yhteisöllisyys kuvataan yhteenkuuluvuuden tunteeksi, eli merkittävää on emotionaalinen kokemus yhteisöön kuulumisesta. (Aro 2011: 38.)

Teoksessaan Aro (2011) kertoo myös Max Weberin ajatuksesta, jonka mukaan “yhteisöllinen sosiaalinen side muodostuu toimijoiden välille vain, jos heidän yhteenkuuluvaisuuden tunteensa johtaa sellaiseen toimintaan, jonka kuluessa he orientoituvat toisiinsa vastavuoroisesti toimijoina”. Ei siis riitä, että osapuolet tuntevat toisensa ystäviksi, vaan heidän tulee toimia ystävien tavoin toisiaan kohtaan, jotta heidän välillään olisi sosiaalinen side. (Aro 2011: 40.)

Yhteisöllisyyttä vahvistaa yhteiset, kaikkien kunnioittamat säännöt. Lisäksi vapaus osallistua haluamalla tavalla on avuksi. Jotkut saavat enemmän irti ryhmässä toimimisesta siitä saadun tuen takia, ja joillekin sopii paremmin itsenäisesti määritelty toiminta ryhmän eduksi. (Tiittanen & Turjamaa 2022: 6.)

5.3 Osallisuutta yhteisössä

Osallisuus sosiaalipedagogisena käsitteenä tarkoittaa tavoiteltavaa tilaa, jossa ihminen on osa yhteisöä. Osallisuus toteutuu ihmisen ollessa osana yhteisöä, missä voi toimia ja kokea kuulumisuuden tunnetta. Osallisuutta voi esiintyä eri kokoisissa yhteisöissä, kuten pienessä porukassa tai yhteiskunnan laajuisesti. (Nivala & Ryyänen 2019: 138.)

Puolestaan työ- ja elinkeinoministeriön julkaisussa (2021) osallisuus määritellään itselle merkitykselliseen yhteisöön kuulumisen kokemuksena ja mahdollisuutena vaikuttaa omaan elämään ja yhteisöön. Tämä edellyttää riittäviä yksilön käytössä olevia tiedollisia, taidollisia ja aineellisia resursseja. Ihmisellä on oltava mahdollisuus tehdä omaa elämää koskevia päätöksiä, ja ylläpitää sosiaalisesti tärkeitä ja merkityksellisiä suhteita. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021: 54, 37.)

Tunne osallisuudesta ja yhteisöön kuulumisesta rakentuu merkityksellisten sosiaalisten suhteiden varaan. Yhteisön toimintaan osallistuminen luo mahdollisuuksia suhteiden rakentamiseen toiminnan sekä vuorovaikutuksen kautta. Osallisuuden syntymisen kannalta on tärkeää, että yhteisön jäsen tulee kuulluksi ja pystyy vaikuttamaan yhteisön asioihin. Halu toimia ympäröivässä maailmassa voi vahvistua, kun haluaa toimia omassa yhteisössä. (Nivala & Ryyänen 2019: 138–139.)

Ihmisen kasvua yhteisön jäseneksi voi vahvistaa edistämällä halua, rohkeutta ja valmiuksia vuorovaikutukseen sekä yhteistoimintaan. Tämä mahdollistuu luomalla ihmisille konkreettisia ympäristöjä toimia, kehittämällä niiden rakenteita ja toimintamuotoja. (Nivala & Ryyänen 2019: 139–140.)

Yhteisöön kuulumisen vahvistaa osallisuutta. Tätä edesauttaa yhteisö, jossa on tasa-vertaisia ja avoimia suhteita. Lisäksi yhteisössä kehkeytyneet yhteiset tavoitteet luovat merkityksellisyyden tunnetta, yhteenkuuluvuutta ja positiivisia suhteita jäsenten välille. Tämä voi lisätä yhteisön jäsenten aktiivisuutta sekä positiivisia kokemuksia kykenevyydestä vaikuttaa yhteisössä. (Nivala & Ryyänen 2019: 140.)

Osallisuuden rinnalle voidaan tuoda esiin kuulumisen käsite. Kuuluminen on yhteyden tunnetta esimerkiksi ihmisiin, paikkoihin tai kulttuureihin. Se on vahvasti henkilökohtainen tunne, joka voi olla arjessa tiedostamaton, mutta jos sitä uhataan, se muuttuu todella tietoiseksi. Lisäksi kuulumisen tunteen voimakkuus vaihtelee tilanne- ja aikasidonnaisesti. Kuulumista on se, kun ihmisen suhde ympäristöön muodostuu osaksi ihmisen käsitystä itsestään. Se on ihmiselle merkityksellinen suhde, joka tuntuu oikealta, kotoisalta, hyvältä ja jossa ihminen tuntee, että hänellä on lupa olla aito oma itsensä. Kuulumisen tunne kehittyy suhteessa muihin ja yhteisöön vuorovaikutuksessa, jossa on mahdollista luoda ja jakaa yhteistä kulttuuria. Erilaisia näkökulmia sallitaan ja ammentaan sekä jäsenillä on oikeus omaan identiteettiinsä. (Nivala & Ryyänen 2019: 140–141.)

Samoin Nyströmin & Fejesin & Mešićin (2023) artikkelissa tarkastellaan maahanmuuttajien osallisuuden tunteen muodostumista. Siinä osallisuutta kuvaillaan jatkuvina prosesseina, joissa yksilöistä tulee eri yhteisöjen jäseniä, ja joihin osallistumisen kautta he saavat kuulumisen kokemuksen. (Nyström & Fejes & Mešić 2023: 7.)

Kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat yhteisöt tuntuvat maahanmuuttajien mielestä merkityksellisiltä heidän osallisuuden kehityksen kannalta. Yksi esimerkki tällaisesta yhteisöstä on kielikahvila, jossa toiminta on erityisesti suunnattu maahanmuuttajille. Yhteisön tarjoamat aktiviteetit ovat tärkeitä, koska niillä saa vaihtelua raskaaseen turvapaikanhakuprosessiin sekä niissä pääsee tutustumaan paikallisiin ihmisiin. Järjestetyt aktiviteetit koetaan merkityksellisiksi, koska niissä toimiminen mahdollistaa vuorovaikutusta ja yhteisöön kuulumisen tunnetta. (Nyström & Fejes & Mešić 2023: 9.)

5.4 Toiminnallisuus yhteisöllisyyden tukena

Ihmisyys kuuluu itsensä toteutus, tavoitteellisuus ja elämän rakentaminen toiminnallisesti. Toiminnallisuus sisältää kehollisuutta, tilannesidonaisuutta sekä tajunnallisuutta fyysisissä ympäristöissä ja sosiaalisissa yhteisöissä. Tämä tapahtuu yksilön ominaisuuksien mukaan ja ainutkertaisesti. Toiminta on inhimillisen kasvun tuottamaa tietoista ja itsenäistä olemista, johon kuuluu myös tekeminen ja tavoitteellinen toiminta. (Niemelä 2014: 140–145.)

Puolestaan Nivalan & Rynänen (2019) mielestä asioita voidaan käsitellä monenlaisen toiminnan avulla. Sosiaalipedagogiikassa kasvatustyö perustuu kokemukselliseen oppimiseen ja yhteisölliseen kasvatukseen. Toiminnallisuus kietoutuu yhteisöllisyyteen, koska toiminnassa on keskeistä yhdessä tekeminen ja toiminnassa yhdessä saatujen kokemusten yhdessä tarkasteleminen. Erilaisten elämyksellisten ja luovien menetelmien hyödyntäminen on mahdollista, koska niillä pystytään tukemaan tiettyjä persoonallisen ja sosiaalisen kasvun sekä oppimisen ulottuvuuksia. Luovuudella voidaan tarkoittaa luovien menetelmien lisäksi ihmisen luovuuden kasvatuksellista vahvistamista. (Nivala & Rynänen 2019: 209.)

Toiminnallisuudella tarkoitetaan sosiaalipedagogisessa työssä yhteistoiminnallisuutta eli yhteisen toiminnan mahdollistamista ja helpottamista. Yhteistoiminta on aktiivista yhdessä tekemistä. Tarkoitus on saada osallistujat mukaan vuorovaikutukseen, jossa toimintaa toteutetaan yhdessä. Yhteistoiminnan mahdollistamisella tarkoitetaan esimerkiksi kohtaamisille ja vuorovaikutukselle sopivien tilojen ja tilanteiden luomista, ryhmäprosessien käynnistämistä sekä erilaisten toiminnallisten ryhmien perustamista. (Nivala & Rynänen 2019: 209.)

Yhteisessä toiminnassa päämäärä mahdollistaa osallistujien välille positiivista riippuvuutta. Tämä vahvistaa osallistujien yhteenkuuluvuuden sekä merkityksellisyyden tunnetta, he voivat kokea olevansa osana yhteisöä ja toimia siinä. Näin voi syntyä pohja yhteisön kehittymiselle sekä vahvistumiselle. (Nivala & Rynänen 2019: 210.)

6 Tutkimuseettiset kysymykset

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan ”Tutkija toteuttaa tutkimuksensa siten, että tutkimuksesta ei aiheudu tutkittavina oleville ihmisille, yhteisöille tai muille tutkimuskoh-teille merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja.” Merkittävään riskiin lukeutuu tutkitta-valle aiheutuva arkielämän rajat ylittävä henkinen haitta. (Tutkimuseettinen neuvottelu-kunta 2019: 7, 16).

Jokaisen visailukerran alussa kerromme, että olemme opiskelijoita, ja teemme opinnäy-tetyötä. Kerromme, että emme kerää heistä henkilötietoja, mutta teemme havaintoja vi-sailukerroista ja keräämme heiltä palautetta visailun jälkeen. Korostamme osallistumi-sen olevan vapaaehtoista ja sen olevan mahdollista keskeyttää koska tahansa. Henki-lötietojen kerääminen ei ole relevanttia opinnäytetyömme kontekstissa, ja työelämä-kumppanimme oli asiasta samaa mieltä. Haluamme pitää osallistumiskynnyksen mah-dollisimman matalana.

Tietovisakysymyksiä tehdessämme lähtökohtana on kohderyhmän erityispiirteiden tie-dostaminen. Vierailukäynnillä Kaivossa työntekijä mainitsi Kaivon kävijöiden traumaatti-sesta taustasta. Tämän vuoksi varmistamme, että emme viittaa mihinkään mahdolli-sesti haitalliseen aiheeseen. Esimerkiksi vältämme Ukrainan historiaan liittyviä kysy-myksiä, koska niissä voi olla kytköksiä Venäjään. Emme kysy myöskään poliittisesti la-tautuneita kysymyksiä.

Tutkimukseen osallistuvalla henkilöllä on oikeus vapaaehtoiseen osallistumiseen, osal-listumisen keskeyttämiseen sekä oikeus kieltäytyä osallistumisesta. Vapaaehtoisuuden huomiointi on erityisen tärkeää, jos tutkittavalla henkilöllä on jokin riippuvuussuhde, ku-ten asiakas- tai työsuhde tutkivaan organisaatioon. Osallistuminen ei saa tuntua pakol-liselta, eikä tutkittavalle saa tulla pelkoa kielteisistä seuraamuksista, mikäli hän ei osal-listu tutkimukseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019: 8).

Korostamme osallistumisen vapaaehtoisuutta kutsuessamme tietovisaan Kaivossa ole- via henkilöitä. Suhtauduimme ymmärtäväisesti heitä kohtaan, jotka eivät halunneet osallistua tutkimukseen.

Tutkittavien traumataustat huomioiden on olemassa riski, että joku osallistujista esimer- kiksi turhautuu omasta mielestään huonoihin kysymyksiin tai siihen, että vastasi väärin useaan kysymykseen. Emme ole tietoisia yksilöiden henkisistä haasteista, emmekä tiedä, miten he reagoivat erilaisiin tilanteisiin.

Vapaaehtoisen tulkin käytössä voi olla riski, että asiat ilmaistaan eri tavoin, kuin me haluaisimme ne ilmaista. Entä jos tulkki tulkkaa jonkin kysymyksen virheellisesti, ja saa siitä negatiivista palautetta?

Visualisoinnissa tulee ottaa huomioon, että emme käytä tietovisadioissamme negatiivisia tuntemuksia aiheuttavia kuvia tai efektejä. Esimerkiksi kovat yhtäkkiset äänet tai soitaan liittyvät kuvat saattavat laukaista jonkin trauman kohderyhmäämme kuuluvalla henkilöllä.

Emme voi luvata positiivisia tuloksia osallistujille, työelämäkumppanillemme tai muille tahoille.

Paasivaara & Nikkilä (2010) esittävät Renshawin (2002) ajatuksia yhteisöllisyyden mahdollisista ongelmista. Yhteisöllisyyden muodostuminen ei ole aina pelkästään hyvä asia, koska joskus vahvat yhteisöt saattavat kontrolloida ja tukahduttaa jäseniään. Pahimmassa tapauksessa syntyy ääriliike, joka vahingoittaa muita ihmisiä tai ympäristöä. (Paasivaara & Nikkilä 2010: 10.) Pidämme epätodennäköisenä, että meidän työemme seurauksena tällaista yhteisöä syntyy, koska pidämme tietovisailujemme aiheet kevyinä ja turvallisina sekä kiinnitämme huomiota positiivisen ilmapiirin ylläpitämiseen.

7 Toteutus

Teemme monimuotoisen opinnäytetyön, jonka kehittämistehtävä on rakentaa yhteisöllisyyttä ukrainalaisten pakolaisten keskuuteen Kaivo Espoo ry:ssä. Yhteisöllisyys liittyy työssämme merkittävästi yhteistoiminnallisuuteen. Yhteisöllisyyden edistämiseksi järjestämme tietovisailuja. Tietovisailulla haluamme mahdollistaa sellaista yhteistoimintaa, joka tukee yhteisöllisyyden muodostumista. Visailutoiminnan viihteelliset elementit houkuttelevat mukaan toimintaan ja edistävät elämyksellisyyttä. Bournerin ja Heathin (2014: 108) tutkimustulokset tukevat valintaamme järjestää tietovisoja. Lisäksi visailu oli helposti toteutettavissa Kaivon tiloissa. Tavoitteenamme on, että toiminta on osallistujille matalakynnyksellistä.

Selvittääksemme kohderyhmän tarpeita vierailimme Kaivo Espoo ry:n tiloissa. Tutustumiskäynnillä saimme kuulla Kaivon vapaaehtoiselta työntekijältä ukrainalaisten tilanteesta Kaivossa. Kävi ilmi, että Kaivon tiloissa käy kaikenikäisiä ukrainalaisia, ja sään-

nölliselle ohjatulle toiminnalle on tarvetta kohtaamispaikan tiloissa. Kävijät voisivat hyötyä rohkaisusta yhteisölliseen toimintaan, koska monesti varsinkin Kaivon ukrainalaiset mieskävijät voivat kokea ryhmäaktiiviteetteihin osallistumisen epäolennaiseksi.

Laadimme tutkimussuunnitelman ja pyysimme Kaivo Espoo ry:ltä tutkimuslupaa opin- näytetyön toteuttamiseksi. Tutkimusluvan saatuaamme jatkoimme opinnäytetyöproses- sia ja aloitimme visailujen järjestämisen.

Järjestimme yhteensä 5 visailukertaa Kaivo Espoo ry:n kävijöille. Laadimme uuden vi- sailu-Powerpointin ennen jokaista visailukertaa. Yhdessä visassa oli 14–16 monivalin- takysymystä ja pyrimme valitsemaan kysymyksiä eri aihealueista. Aihealueita oli muun muassa Suomen yleistieto, Suomen maantieto, Ukrainaan liittyvät kysymykset ja Suo- meen liittyvät humoristiset kysymykset. Visailukertojen kysymykset laadittiin sillä aja- tuksella, että aiheet kiinnostavat kaikenikäisiä.

Tiedonhankinta oli keskeisessä osassa kysymysten laatimisessa. Hyödynsimme haku- koneita kysymysten laatimisen tukena. Monipuolinen informaatio inspiroi uusien kysy- mysten keksimiseen. Mietimme perusteellisesti kysymysten ominaisuuksia, kuten nii- den huumoriarvoa, sopivaa vaikeustasoa ja kulttuurillista merkitystä.

Osallistujat olivat iältään 20–70-vuotiaita. Eniten osallistujia oli ikäryhmässä 30–50. Su- kupuoleltaan naisoletettuja oli noin 70 % ja miesoletettuja noin 30 %. Osallistujat olivat rauhallisia ja innokkaita. Visailukerrat sujuivat heidän kanssaan luontevasti. Nimiki- roksilla ihmiset mielellään kertoivat itsestään sekä kuuntelivat muita mielenkiinnolla. Muutama kävijä osallistui useaan visaan.

Powerpoint-ohjelmalla teimme visuaalisesti ja rakenteellisesti toimivia dioja. Kuvilla li- säsimme visailun mielenkiintoisuutta ja ymmärrettävyyttä. Käänsimme kysymykset ja vastausvaihtoehdot dioihin venäjän kielelle netistä löytyvien työkalujen avulla. Teimme lyhyen mainoksen visailukerroista, jonka Kaivon työntekijät julkaisivat Facebookissa ja Telegram-viestintäsovelluksessa.

7.1 Visailukysymysten aihealueet

Kososen ym. mukaan tietämys uudesta maasta auttaa asettumaan siihen, yksi olennai- nen avunlähde tässä on vapaaehtoinen auttaja. Schubertin mukaan tutun toiminta- ja

kieliympäristön menetys aiheuttaa stressiä. (Kanniainen 2020: 56.) Sisällytämme runsaasti kysymyksiä Suomesta ja sen kulttuurista, koska näin edesautamme uuteen asuinpaikkaan tutustumista.

Huumori voi nostaa ryhmän yhteenkuuluvuudentunnetta ja välittömyyden kokemuksia sekä luoda nautinnollisen oppimisympäristön. (Bolkan & Goodboy 2015: 45–46.) Tämän vuoksi teimmekin usean huumoria sisältävän kysymyksen.

Visailukysymyksissä emme käsittele mahdollisesti raskaita tai traumaattisia aiheita, osallistujien taustat huomioiden. Visakysymysten tavoite on edistää hauskaa ja mielekästä yhteisoloa. Emme halua, että visailu tuntuu liian opetuspitoiselta ja siten mahdollisesti tylsältä. Jokaisella visailukerralla on monipuolisesti kysymyksiä eri aihealueista, jotta mahdollisimman monelle osallistujalle olisi innostavia teemoja.

Kehitimme tietovisailuformaattia ja sen sisältöä visailusta saamamme palautteen perusteella sekä omilla havainnoilla. Osallistajat tykkäsivät visuaalisuudesta, joten sisällytimme paljon kuvia. Huomasimme osallistujien tykkäävän humoristisista kysymyksistä ja Suomen kulttuurin erikoisuuksiin liittyvistä kysymyksistä, joten lisäsimme tämänkaltaisia elementtejä visoihimme. Saamamme palautteen perusteella suurensimme fonttia.

7.2 Visailukerran kulku

Nivalan & Rynäsen (2019: 139–140) mukaan ihmisen kasvua yhteisön jäseneksi voi vahvistaa edistämällä halua, rohkeutta ja valmiuksia vuorovaikutukseen sekä yhteistointintaan, ja se mahdollistuu luomalla ihmisille konkreettisia ympäristöjä toimia, joiden avulla samalla kehitetään niiden rakenteita ja toimintamuotoja. Tietovisailutoimintamme tarkoituksena on luoda yhteisöllisyyttä edistävä toimintaympäristö. Yhteinen pelaaminen luo luontaista vuorovaikutusta. Tavoittelemme visailuumme ilmapiiriä, jossa kaikkien on helppo osallistua sekä nauttia yhteisestä hetkestä.

Visailukerran alussa keräsimme osallistujia yhteistyössä vapaaehtoisten suomen ja venäjän kieltä osaavien henkilöiden kanssa. Nämä henkilöt toimivat meidän tulkkeina visailukerroissa. Jaoimme osallistujille vastauslomakkeet ja kynät. Kerroimme, että vastauslappuun merkitään numero ja vastausvaihtoehdon kirjain.

Kerroilla, joissa osallistujat eivät istuneet liian levittäytyneesti, pidimme alussa lyhyen esittelykierroksen, jossa jokainen kertoi nimensä lisäksi jonkin asian, jota tykkää tehdä

vapaa-ajallaan. Myös me toiminnan ohjaajina osallistuimme esittelykierrökseen. Toivomme, että osallistujat saavat toisiinsa ja meihin paremmin kontaktia. Nivalan & Ryy-näsen (2019: 204) mukaan yhteisöllisessä toiminnassa on hyvä kiinnittää huomiota osallistujien vuorovaikutuksen mahdollistamiseen. Esittelykierrös voi myös antaa osal-listujille keskustelunavauksia, mikäli he haluavat visailun jälkeen sosialisoida. Keskus-telu edesauttaa yhteisöllisyyden muodostumista.

Luimme kysymykset ja vastausvaihtoehdot kysymys kerrallaan ja vapaaehtoinen luki saman venäjäksi ja tarvittaessa tarkensi oman tulkintansa mukaan. Annoimme osallis-tujille hetken aikaa vastata ennen kuin siirryimme seuraavaan kysymykseen ja usein se tapahtui osallistujien toiveesta. Joissakin visailukerroissa saimme kesken visailun lisää osallistujia.

Kun kaikkiin kysymyksiin oli vastattu, kävimme läpi oikeat vastaukset. Kysyimme osal-listujilta palautetta, jonka he voivat kirjoittaa vastauslomakkeeseen. Palkitsimme eniten oikeita vastauksia saaneen osallistujan pienellä palkinnolla. Lopuksi kiitimme kaikkia osallistumisesta. Yhden visailukerran kokonaispituus oli noin 40 minuuttia ja osallistujia oli keskimäärin seitsemän.

Tuntui, että jokaisen session aikana tunnelma lämpeni muutaman kysymyksen jälkeen. Tämä ilmeni siten, että osallistujat tykkäsivät välillä käydä keskustelua kysymyksistä ja vastauksista sekä nauraa niille yhdessä. Suomea koskevien kysymysten kohdalla he vaikuttivat nauttivan yhdessä uuden oppimisesta. Lisäksi tuntui, että osallistujat ottivat meidät hyvin vastaan. He olivat meihin kontaktissa hyvillä mielin ja tekivät osansa visai-lun sujumiseksi esimerkiksi kommunikoimalla, milloin ovat valmiita seuraavaan kysy-mykseen. Joidenkin kysymysten kohdalla he näyttivät yllättyneiltä oikeasta vastauk-sesta.

7.3 Toimintakertojen kuvaukset

Ensimmäisellä toimintakerralla osallistujat olivat ukrainalaisista noin 50–60-vuotiaista suomen kielen opiskelijoista koostuva ryhmä. Muista visailukerroista poiketen Kaivon tilat olivat tällä kerralla ainoastaan kieliryhmän käytössä. Tulkkeina toimi kaksi suoma-laista vapaaehtoista. Kerran alussa pidimme lyhyen esittelykierröksen. Osallistujat an-toivat palautetta tietovisailuiden parantamiseksi, kuten isompi tekstin fontti. Mieluisia ai-healueita tuotiin esille, kuten Suomeen liittyvät kysymykset. Visailun lopuksi jaettu pal-kinto vastaanotettiin hyväntuulisesti ja aplodien saattelemana.

Toisen visailukerran alussa keräsimme osallistujat kokoon tulkin avustuksella. Osallistujien iät vaihtelivat arviolta 20–70 vuoden välillä. Visadiojen isompi fontti teki visailun seuraamisesta helpompaa ja sujuvampaa. Yllätyimme kysymystemme haastavuudesta, joten päätimme tehdä jatkossa helpompia kysymyksiä. Visailun päätteeksi kysyimme palautetta, mutta palaute jäi ymmärrettävästi vähäiseksi yhteisöllisyyden osalta. Jaoimme palkinnon parhaiden suoriutuneelle, ja se otettiin ilolla vastaan. Annoimme tietovisadiamme tulkille, joka halusi hyödyntää niitä hänen ohjaamassaan nuorten ryhmässä Kaivossa. Sovimme, että annamme myös tulevat tietovisadiat hänen käytettäväkseen.

Kolmannella kerralla teimme kysymyksistä keskimäärin helpompia, ja niihin vastattiin useammin oikein. Tällä kertaa emme saaneet tulkkia käytettäväksi, mikä hankaloitti kommunikaatiota osallistujien kanssa. Visailut kuitenkin sujuivat hyvin ja koska ilman tulkkia visa eteni nopeammin, järjestimme yhteensä kaksi tietovisaa. Nyt tietovisassa oli sopiva vaikeustaso, kun tarkoituksena ei ollut kuitenkaan tehdä liian helppoa visailua. Eukonkantoon liittynyt visakysymys aiheutti hilpeyttä ja kiinnostusta Suomen kulttuuria kohtaan. Tämän perusteella aioimme jatkossakin sisällyttää enemmän huumorikysymyksiä. Kuvalliset visakysymykset aiheuttivat positiivisia reaktioita osallistujissa, joten päätimme jatkossa sisältää enemmän kuvallisia kysymyksiä. Yksi osallistuja vastasi erityisen moneen kysymykseen oikein ja sai muilta osallistujilta suosionosoituksia.

Neljännellä kerralla huomasimme, että saunaan liittyvät kysymykset ovat reaktioiden perusteella muodostuneet kesto-suosikeiksi osallistujien keskuudessa. Tuntui, että tiloissa vallitsi entistä iloisempi ilmapiiri visailun aikana. Myös monet henkilöt, jotka eivät osallistuneet visaan, seurasivat tapahtumaa mielenkiinnolla ja pohtivat ääneen vastauksia. Eräs tilassa ollut seurasi visailua sivusta ja vastaili ääneen kysymyksiin. Viime kerralla osallistunut moneen kysymykseen oikein vastannut henkilö osallistui uudelleen motivoituneena oloisena. Osallistujia oli enemmän kuin aiemmilla kerroilla.

Viimeisellä kerralla teimme visailusta kaksi kysymystä pidemmän. Viime kerralla sivusta seurannut ja vastannut henkilö osallistui tietovisaan. Kesken visailun Kaivossa tarvittiin apua tavaroiden purkamiseen, jolloin osa osallistujista meni auttamaan. Keskeytimme visailun tämän ajaksi ja visailu jatkui sujuvasti heidän palattuaan. Viimeisen tietovisan kunniaksi jaoimme myös toiseksi sijoittuneelle palkinnon. Kerrottuamme, että kyseessä on viimeinen tietovisa, osa osallistujista kommentoi, että he haluaisivat lisää tietovisoja.

7.4 Palaute

Palautekysymyksillä kysyimme mielipiteitä visojemme vaikuttavuudesta, visailusta heidän näkemyksiä sekä otimme selvää siitä, onko järjestetty ohjelma tervetullutta.

Palautekysymykset:

1. Toivoisitko lisää ohjelmaa Kaivon tiloihin? Minkälaista?
2. Lisääkö yhteinen tietovisailu mielestäsi yhteenkuuluvuuden tunnetta?
3. Vapaa palaute tietovisasta

Harva osallistuja vastasi kysymykseen, jossa kysyimme, haluavatko he lisää ohjelmaa Kaivoon. Vain muutama vastasi siihen, että lisääkö tietovisailu yhteenkuuluvuuden tunnetta. Lähes kaikki antoivat vapaata palautetta. Tässä esittelemme muutaman osallistujan antaman palautteen. Nämä on käännetty tulkin avulla.

“Tietovisat ovat hauskoja ja opettavaisia, kiitos”.

“Ne ovat informatiivisia, opin lisää suomalaisesta kulttuurista.”

”Fontti voisi olla suurempi, jotta visakysymykset näkyisivät paremmin.”

“Kiitos, opin uusia asioita!”

“Tietovisat ovat hyödyllisiä ja humoristisia, kiitos.

“Kiitos palkinnosta, oli hauskaa ja mukavaa.”

”Visaa oli kiva pelata yhdessä, ja se toi lisää yhteistä kommunikaatiota.”

”Hyvät kysymykset!”

Kävijät tykkäsivät Suomen kulttuuriin ja kieleen liittyvistä visakysymysten kohdista. Haluttiin lisää kulttuuri-, luonto-, historia-, suomi-, sauna- ja harrastuskysymyksiä. Kysymysten huumoriarvoa ja informatiivisuutta kiitettiin. Tietovisailua Kaivossa toivottiin lisää.

8 Arviointi

Arvioinnissa keskityimme siihen, miten hyvin ja millä tavoin onnistuimme luomaan yhteisöllisyyttä Kaivo Espoo ry:n Ukrainasta sotaa paenneiden kävijöiden keskuuteen. Arviointi perustuu omien havaintojemme lisäksi osallistujilta kerättyyn palautteeseen ja Kaivon henkilökunnan kommentteihin. Peilaamme näitä yhteisöllisyyden teoriaan. Paasi-vaaran & Nikkilän (2010: 11) mukaan yhteisöllisyyteen kuuluu yhdessä oleminen ja yhdessä tekeminen, henkilökohtaisesti merkitykselliset suhteet, kanssakäyminen, luottamus ja yhteenkuuluvuus. Nivala & Rynänen (2019: 209) korostaa toiminnallisuuden kietoutuneisuutta yhteisöllisyyteen, sillä toiminnassa yhteinen tekeminen ja yhdessä saatujen kokemusten tarkasteleminen on keskeistä.

Tarkoituksenamme oli luoda yhteisöllisyyttä Kaivon ukrainalaisten pakolaisten keskuuteen. Yhteistyökumppanimme mukaan tietovisat olivat tervetulleita sekä aikuisille, että nuorisoseuran jäsenille. Yhteenkuuluvuuden tunnetta tai yhteisöllisyyttä edisti se, että ”visailu muutti yhteistä tilaa/ilmapiiriä.” Toisaalta kommentissa ei käynyt varmuudella ilmi, muuttuiko tila tai ilmapiiri parempaan vai huonompaan suuntaan, ja millä tavalla.

Osallistujilta saamamme palautteen mukaan edistimme yhteisöllisyyttä lisäämällä Kaivon kävijöiden yhteistoiminnallisuutta ja heidän välistään kommunikaatiota. Hyvä ilmapiiri, mielekäs yhteinen oleminen ja kävijöiden säännöllinen osallistuminen toimintaan edesauttoi tätä. Tiittasen & Turjamaan (2022: 4) tutkimuksessa ilmeni se, että ryhmätoiminta rohkaisi uusia osallistujia liittymään toimintaan. Sama ilmiö oli huomattavissa järjestämässämme toiminnassa.

Onnistuimme mielestämme tietovisoissamme elämyksellisyyden saavuttamisessa. Tästä on hyötyä yhteisöllisyyden kannalta siksi, että mielekkääksi koettu toiminta mataltaa osallistumiskynnystä sekä aktivoi osallistujia hyväntuuliseen vuorovaikutukseen.

Opinnäytetyössämme oli tärkeää ottaa huomioon kohderyhmän erityispiirteet. Mielestämme onnistuimme tässä. Valitsimme sellaisia visakysymyksiä, jotka ovat heille mielenkiintoisia ja turvallisia. Visailutoiminnalla oli palautteen mukaan positiivinen vaikutus ukrainalaisten hyvinvointiin. Tämä on mielestämme tärkeää siksi, että ukrainalaispakolaisten elämäntilanne on haastava. Mielekkään yhteisöllisen toiminnan edellytyksenä on turvallinen ja hyvinvointia edistävä ympäristö.

Osallistujien määrä kasvoi visailukertojen edetessä. Visailu vakiinnutti asemaansa yhteisissä tiloissa. Visailutapahtuma oli kohtaamispaikassa vallitseva, vaikka kaikki eivät osallistuneet. Tämä näyttäytyi sillä, että myös visailuun osallistumattomat seurasivat toimintaa mielenkiinnolla. Kaivon tiloissa vallitsi havaintojemme mukaan hyvä tunnelma visailujen aikana. Näimme paljon hymyä ja naurua, ja kysymykset vastauksineen herättivät yllättyneitä reaktioita.

Mahdollistimme osallistujien autonomian tai vaikuttamisen mahdollisuuden kokemusta sillä, että annoimme osallistujien vaikuttaa visailun kulkuun. Nivalan & Rynäsen (2019, 138–139) mukaan kokemus ryhmään kuulumisesta ja siinä vaikuttamisesta on tärkeää osallisuuden tunteen kannalta. Osallistava ryhmään kuuluminen toteutui saamamme palautteen ja havaintojemme perusteella. He tykkäsivät puhua visailun lomassa mieluisiaan asioita sekä kommunikoida, että milloin he ovat valmiita seuraavaan kysymykseen. Näin ollen he eivät olleet vain passiivisia osallistujia.

Edesautoimme ukrainalaisia herkistymään Suomen kulttuurille ja kiinnostumaan suomen kielestä. Saamassamme palautteessa saimme kiitosta Suomen tietämystä edistävästä kysymyksistä. Uutta maata koskeva tieto on tärkeää sopeutumisen prosessissa (THL 2023).

Visailulla saimme aikaan toimintaympäristön, mikä edistää osallistujien halua vuorovaikutukseen sekä yhteistoimintaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että onnistuimme yhteisöllisyyden rakentamisessa sanan määritelmän mukaisessa laajuudessa. Yhteisöllisyyden luomisen sijaan onnistuimme luomaan edellytyksiä yhteisöllisyyden syntymiselle. Osallistujilta saamamme palautteen mukaan visoja voisi olla enemmän, mikä lisäisi yhteisöllisen tekemisen määrää. Kaivon harjoittelija käytti meidän tietovisojamme uudelleen osana hänen järjestämäänsä nuorten ryhmää. Työelämäkumppanilta saamamme palautteen mukaan onnistuimme muuttamaan Kaivon ilmapiiriä ja vaikuttamaan heidän asiakkaidensa hyvinvointiin positiivisesti.

9 Pohdinta

Saamiemme tulosten perusteella visailutoiminta voi edesauttaa yhteisön muodostumista matalalla kynnyksellä ja kysymysten sisältämä tieto voi hyödyttää erilaisia asiakasryhmiä. Esimerkiksi sosiaalisia tilanteita jännittäville visailutoiminta voisi sopia, koska siinä on selkeä rakenne, ja pelillisen toiminnan kautta vuorovaikutus voi olla hel-

pompaa. Visailutoiminnalla oli virkistävä vaikutus yhteisiin tiloihin. Toimintaa voisi hyödyntää uuteen maahan asettumisessa esimerkiksi vaihto-oppilasryhmille tai yleisesti maahanmuuttajaryhmille. Tämänkaltaista toimintaa voisi hyödyntää myös muiden ryhmien tarpeisiin.

Kahvilassa vapaasti seurustelevat ukrainalaiset vaikuttivat aidosti kiinnostuneilta järjestämestämme toiminnasta. Ehkä osa heistä olisi osallistunut tuleviin visailukertoihin, mikäli he olisivat sattuneet oikeaan aikaan paikalle. Tai sitten he olivat tyytyväisiä sivustakatsojan rooliin. Moni kävijä tykkäsi kommentoida visaa tai vastata yksittäisiin kysymyksiin, vaikka eivät muuten osallistuneet itse visailuun.

Visaan osallistuminen antaa mahdollisuuden määrittää itseään siinä, miten edustaa itseään julkisessa tapahtumassa. Tästä on hyötyä varsinkin siksi, että pakolainen pääsee työstämään henkilökohtaisia ominaisuuksiaan uudessa maassa. Eräs osallistuja rohkaistui kertomaan itsestään ryhmän esitellessään itseään. Tästä nousee rohkaisevalla tavalla esille yhteisön voima, joka voi saattaa ihmisiä ylittämään rajojaan positiivisessa mielessä.

Olimme positiivisesti yllättyneitä siitä, että saimme paljon myös miespuolisia osallistujia. Lisäksi visailutoiminta herätti ennakoitua enemmän kiinnostusta. Visailutoiminta vaikuttaa sopivan Kaivon traumataustaisille ukrainalaisille kävijöille, ja mahdollisesti vastaavassa tilanteessa oleville.

Elämyksellinen ja luovuutta sisältävä visailutoiminta voi auttaa persoonallisessa ja sosiaalisessa kasvussa sekä oppimisessa, koska siinä voi yhdessä reflektoida heränneitä ajatuksia. Visailua voisi pitää viihdyttävänä oppimispelinä, johon voi soveltaa ihmisiä yhdistäviä elementtejä. Mielekäs visailu tuo ihmisiä yhteen ja se voi tuntua luonteelta tavalta viettää aikaa tuntemattomienkin ihmisten kanssa.

Yhteenkuuluvuutta voi lisätä myös prosessissa tapahtuva yhteinen reflektio. Yhteisöllinen toiminta on hyvää vastalääkettä nyky-yhteiskunnan yksilökeskeiselle rakenteelle, jossa ollaan vähemmän riippuvaisia toisista ihmisistä.

Jatkotutkimuksen aiheena voisi olla pitkäaikaisemman visailutoiminnan vaikutus yhteisöllisyyteen ja sosiaaliseen pääomaan. Voiko pidemmällä aikavälillä visailu johtaa tiiviin yhteisön muodostumiseen ja luoda ystävyys-suhteita?

Visailu-diasarjamme on laadittu niin, että niitä voi tarvittaessa käyttää uudelleen. Visailuja voisi järjestää jatkossa työpajana, jossa osallistujia ohjataan tekemään toisilleen tietovisoja. Lisäksi visoja voisi järjestää useampia, samalla hyödyntäen niitä esimerkiksi kotouttamisen tehostamisessa. Visailutoiminnan järjestämistä voisi myös hyödyntää väylänä muiden palveluiden tarjoamiseen.

Olisimme voineet sisällyttää tietovisoihin kysymyksiä palvelujärjestelmästä ja kotoutumisesta. Päätimme kuitenkin pitää kysymykset viihteellisinä, jotta visailu olisi riittävän mielenkiintoista. Visailua olisi voinut mainostaa tehokkaammin: harva osallistuja vaikutti tietävän järjestämistämme toiminnasta etukäteen. Mainostusta olisi voinut olla useamman kanavan kautta sekä hyvissä ajoin ennen visoja. Mikäli olisimme enemmän keskittyneet palautteen keräämiseen, olisimme saaneet kattavammin tietoa osallistujien ajatuksista ja visailun vaikutuksesta yhteisöllisyyden tunteen muodostumiseen. Toisaalta pyrimme pitämään osallistumiskynnyksen mahdollisimman matalana ja tilaisuuden tuntuun mahdollisimman epäviralliselta.

Visailusta voisi saada vielä yhteisöllisempää tekemällä niin, että siirtäisi pelaajien pöydät yhteiseen riviin tai puoliympyrään. Monen osallistujan kohdalla osallistuminen oli kuitenkin spontaania, emmekä halunneet häiritä muiden kävijöiden vapaata kahittelua. Olisimme voineet jakaa osallistujia pareihin tai joukkueisiin lisätäksemme visailijoiden vuorovaikutusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Visailukertoja olisi voinut olla hieman enemmän, sillä viimeisellä kerralla tuntui, että osa osallistujista on pääsemässä vasta vauhtiin. Ehkä mitä enemmän olisimme järjestäneet visailuja, sitä paremmin olisimme saaneet luotua yhteisöllisyyttä.

Tämä oli ensimmäinen kerta, kun teimme yhteistyötä sellaisen asiakaskunnan kanssa, jolla ei ole kanssamme yhteistä kieltä. Opimme käyttämään kielen kääntämiseen tarkoitettuja työkaluja ammatillisessa kontekstissa ja saimme varmuutta toiminnan ohjaamiseen kielimuurista huolimatta. Kehityimme ihmisten tarpeiden huomioon ottamisessa sekä mielekkään toiminnan järjestämisessä ammatillisessa kontekstissa. Opinnäytetyöprosessi auttoi meitä kehittymään teorian ja käytännön yhdistämisessä.

Vapaaehtoisista venäjää ja suomea osaavista oli suuri apu. He myös saivat hieman it-seluottamusta suomen kielen käyttämiseen. Olemme kiitollisia vapaaehtoisille tulkeille heidän avustaan.

Lähteet

Alho, Rolle & Eronen, Eija & Paljakka, Mari & Penttilä, Atte & Simonen, Jenni & Välimäki, Matti & Väyrynen, Tuija 2022. Ukrainalaiset Suomessa 2022. Sisäministeriö. <<https://intermin.fi/documents/1410869/3723668/Ukrainalaiset+Suomessa+-katsaus.pdf/495185eb-fe2a-2dfb-9907-544ed25170c8/Ukrainalaiset+Suomessa+-katsaus.pdf?t=1674121330577#:~:text=T%C3%A4m%C3%A4%20katsaus%20tarjoaa%20tietoa%20siit%C3%A4,viranomaisia%20ja%20kuntia%20varautumaan%20palvelut%20arpeisiin>>. Viitattu 29.04.2024.

Aro, Jari 2011. Yhteisöllisyys ja sosiaalinen side. Yksilöllinen yhteisöllisyys: avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampereen yliopisto. Tampere University Press. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66235/yhteisollisyys_ja_sosiaalinen_side_2011.pdf>. Viitattu 29.04.2024.

Barreto, César, Berbée, Paul, Gallegos Torres, Katia, Lange, Martin and Sommerfeld, Katrin. "The Civic Engagement and Social Integration of Refugees in Germany" Nonprofit Policy Forum, vol. 13, no. 2, 2022, pp. 161-174. <<https://doi.org/10.1515/npf-2022-0015>>. Viitattu 29.04.2024.

Buchcik, J., Kovach, V. & Adedeji, A. Mental health outcomes and quality of life of Ukrainian refugees in Germany. Health Qual Life Outcomes 21, 23 (2023). <<https://doi.org/10.1186/s12955-023-02101-5>>. Viitattu 29.04.2024.

Eskelinen, Teppo & Ryyänen, Sanna 2021. Tilaa toiminnalle ja tilan toimijuus. Omaksi tehty tila kansalaistoiminnan mahdollistajana ja muovaajana. Vol 22 (2021): Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2021. <<https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/103048/66410>>. Viitattu 29.04.2024.

Eurooppa-neuvosto 2023. Infografiikka – EU:n tilapäinen suojele Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille. <<https://www.consilium.europa.eu/fi/infographics/temporary-protection-displaced-persons/>>. Viitattu 29.04.2024.

Eurooppa-neuvosto 2023². Infografiikka – Ukrainalaispakolaiset EU:ssa.
<<https://www.consilium.europa.eu/fi/infographics/ukraine-refugees-eu/>>. Viitattu 29.04.2024.

Hakoköngäs, Laura 2018. Kansalaistoiminta on kenen tahansa oikeus – ja suuri mahdollisuus. Teoksessa Hirvonen, Sini & Puolitaival, Satu (toim.). Vapaaehtoistoiminta nyt ja tulevaisuudessa. Kansalaisareenan julkaisuja 2/2018. <<https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2018/12/Vapaaehtoistoiminta-nyt-ja-tulevaisuudessa-web.pdf>>. Viitattu 29.04.2024.

Harju, Aaro 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Kansanvalistusseura. Vantaa: Dark Oy.

Kaivo Espoo ry. Keitä olemme? <<http://www.kaivoespoo.com/keitauml-olemme.html>>. Viitattu 29.04.2024.

Kaivo Espoo ry². Verkkosivut. <<http://www.kaivoespoo.com/>>. Viitattu 29.04.2024.

Kanniainen, A. (2020). Kotoutuminen – kokemuksia, havaintoja ja tutkittua tietoa. Migration-Muuttoliike, 46(1), 55–59. Noudettu osoitteesta <<https://siirtolaisuus-migration.journal.fi/article/view/95575>>. Viitattu 29.04.2023.

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. Annettu Helsingissä 30.12.2010. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>>. Viitattu 29.04.2024.

Leila Mahmoudi Farahani (2016) The Value of the Sense of Community and Neighbouring, Housing, Theory and Society, 33:3, 357-376, DOI: 10.1080/14036096.2016.1155480. <<https://doi.org/10.1080/14036096.2016.1155480>>. Viitattu 29.04.2024.

Niemelä, Pauli 2014. Systemaattinen ihmiskäsitys. Ihminen järjestelmänä. Rakenne(3³) ja toiminta(3x3). Tallinna: United Press Global.

Nivala, Elina & Rynänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.

Nyman, Jael 2022. Sotaa paenneet löysivät paratiisin espoolaisesta kerrostalosta. Helsingin sanomat. <<https://www.hs.fi/kaupunki/espoo/art-2000008874436.html>>. Viitattu 29.04.2024.

Nyström, S., Fejes, A. & Mešić, N. 2023, "Social Inclusion Beyond Education and Work: Migrants Meaning-Making Towards Social Inclusion", *Social Inclusion*, vol. 11, no. 4, pp. 5-12.
<<https://www.proquest.com/docview/2919842891/69B900C3DA7E4C87PQ/8?accountid=11363&sourcetype=Scholarly%20Journals>>. Viitattu 29.04.2024.

Paasivaara, Leena & Nikkilä, Juhani 2010. Yhteisöllisyydestä työhyvinvointia. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa / Kirjapaja.

San Bolkan & Alan K. Goodboy (2015) Exploratory Theoretical Tests of the Instructor Humor–Student Learning Link, *Communication Education*, 64:1, 45-64, DOI: 10.1080/03634523.2014.978793.
<https://www.researchgate.net/publication/273961291_Exploratory_Theoretical_Tests_of_the_Instructor_Humor-Student_Learning_Link>. Viitattu 29.04.2024.

Sininauhaliitto. <<https://www.sininauhaliitto.fi/sininauhaliitto/mika-on-sininauhaliitto/>>. Viitattu 29.04.2024.

Sisäministeriö. Avun tarjoaminen ukrainalaisille. <<https://intermin.fi/ukraina/avun-tarjoaminen-ukrainalaisille>>. Viitattu 29.04.2024.

Sisäministeriö². Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan.
<<https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>>. Viitattu 29.04.2024.

Sisäministeriö³. Maahanmuuttoon liittyviä lakeja ja asetuksia.
<<https://intermin.fi/maahanmuutto/lainsaadanto>>. Viitattu 29.04.2024.

Söderling, Ismo 2022. Ukrainasta paenneet – tilapäisesti suojeltuja vai pysyviä maahanmuuttajia? *Julkaisussa Tieteessä tapahtuu* 40 (2022): 4.
<<https://journal.fi/tt/article/view/121738/72342>>. Viitattu 29.04.2024.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023. Kotoutuminen.

<<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus/kotoutuminen>>. Viitattu 29.04.2024.

Tiittanen, Ulla & Turjamaa, Riitta 2022. Social Inclusion and Commuality of Volunteering: A Focus Group Study of Older People's Experiences. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 19.

<<https://www.mdpi.com/1660-4601/19/9/5141/htm>>. Viitattu 29.04.2024.

Tom Bourner & Linda Heath (2014) The pedagogic potential of the pub quiz, *Innovations in Education and Teaching International*, 51:1, 105–114.

<<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14703297.2013.778065>>. Viitattu 29.04.2024.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa.

<https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf>. Viitattu 29.04.2024.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021. Kotoutumisen sanasto: 1. laitos. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:54.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163545/TEM_2021_54.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 29.04.2024.

Ulkomaalaislaki 301/2004. Annettu Helsingissä 30.4.2004.

<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>>. Viitattu 29.04.2024.

Esimerkkejä tietovisakysymyksistä

**10. MIKÄ NÄISTÄ EI OLE SAUNA? KAKOE
ИЗ ЭТИХ НЕ ЯВЛЯЕТСЯ САУНОЙ?**

- A. Savusauna (Дымовая баня)
- B. Pihkasauna (смола сауна)
- C. Infrapunasauna (Инфракрасная сауна)
- D. Puusauna (Дровяная баня)

Photo: <https://www.pxfuel.com/en/free-photo-juuqg>

13. Mikä näistä on Espoon vaakuna?

Какой из этих гербов является гербом города Эспоо?

➔ A.

B.

➔ C.

D.

4. Mikä on Suomen suurin popmusiikkifestivaali?

Какой самый крупный фестиваль поп-музыки в Финляндии?

- A. Ruisrock (Руисрок)
- B. Pohjoisen Juhlat (Северные торжества)
- C. Vehnädisco (Пшеничная дискотека)
- D. Nummijamit (Болотные пробки)